

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2018

POLISH

HIGHER LEVEL

Monday, 18 June

09:30 - 12:30

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie własnymi słowami odpowiedz na pytania w części I, II i III.
Odpowiadaj wyłącznie w języku polskim.

maksymalna liczba punktów: 100

Eksperci od współczesności, czyli czego uczą nas młodzi

Będzie tu mowa o relacjach, o dzieleniu się sobą i o najpiękniejszej ze sztuk – sztuce dawania i brania.

1. Czy dorośli mogą się czegokolwiek nauczyć od młodzieży? Z pozoru nie mogą, bo przecież jak ludzie, którzy z racji wieku naturalnie mniej wiedzą, mogliby być nauczycielami starszych i więcej wiedzących? Absurd. Pytanie jednak kryje trzy założenia: pierwsze, że przedmiotem nauki może być tylko wiedza – przecież można też nauczyć się umiejętności; drugie, że młodzi ludzie mają od starszych mniejszą wiedzę – a tak wcale nie musi być; trzecie, że słowo „nauczyć” występuje tu w bardzo określonym znaczeniu, a przecież pole znaczeniowe tego słowa w potocznym języku obejmuje także określenia pokrewne, takie jak np. „zainspirować”. Czy zatem młodzi ludzie mogą innym przekazać wiedzę, nauczyć nas umiejętności i zainspirować? Tak, zdecydowanie tak.

2. Psychologia rozwojowa od dawna rysuje obraz młodego człowieka jako istoty, która odbiera swój świat diametralnie inaczej niż człowiek dorosły. Dużo intensywniej, gdyż zaczyna doświadczać jakości wcześniej niedostępnych – myślenie abstrakcyjne otwiera nowe horyzonty postrzegania rzeczywistości, burza hormonów zapewnia doświadczanie wyrazistych emocji, poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o własną tożsamość czyni z rówieśników nie tylko znajomych, ale przede wszystkim lustra, w których trzeba się przeglądać. Ten żar młodości, aczkolwiek bogaty w trudy i brzemię naiwności, jest później żywym wspomnieniem w umyśle dorosłej osoby, która z rozrzewnieniem cofa się do lat swojego dorastania, pytając, kiedy to odczucie minęło – i dlaczego. Czy jest to jednak raj utracony bezpowrotnie? Na szczęście nie, a jednym ze sposobów na przywrócenie młodzieńczego żaru jest właśnie obcowanie z młodymi ludźmi. W wyniku realnego kontaktu z nimi i trudno wytłumaczalnych praw czegoś, co można nazwać emocjonalną osmozą, dorośli „odżywają”.

3. Doskonale widać to także w grupach seniorów, którym dano możliwość realnego kontaktu z młodymi. Aktywni emeryci, członkowie międzypokoleniowego fakultetu olimpijskiego z Sopotu, którzy od kilku lat dwa razy w tygodniu chodzą wraz z licealistami na zajęcia z filozofii, deklarują, że nie wyobrażają już sobie życia bez tych międzypokoleniowych kontaktów. Ich relacje z młodzieżą znacznie wychodzą poza ramy szkoły – preradzają się w bliskie znajomości i przyjaźnie. Starzy i młodzi potrafią wspólnie pójść na piwo albo wypływać na imprezowe rejsy po Bałtyku.

4. Seniorzy, których przekrój wieku wynosi od 55 do 93 lat, przeżywają przy młodzieży swoją drugą, a może i kolejną młodość, podkreślając, ile doświadczają radości, pasji otwartości, ile czerpią odwagi, werwy i energii do działania. Co ciekawe, również intuicyjnej mądrości, odartej ze schematów, naturalnej, niezmaconej jeszcze przez krytycyzm dorosłości. Dana, 62-letnia mieszkanka Sopotu, która kilka lat temu przeszła raka piersi, podkreśla, że było jej łatwiej poradzić sobie z chorobą niż jej koleżankom, gdyż nieustannie odwiedzali ją młodzi ludzie, od których czerpała mnóstwo energii.

5. Tym, co czyni z młodych tak skutecznych dawców inspiracji, jest ich autentyczne zaangażowanie, które wynika właśnie z tych opisywanych wcześniej jakości rozwojowych. Ktoś może powiedzieć – przejdzie im, dorosłość ich z tego wyleczy. Tylko dlaczego tak wielu dorosłych po przewartościowaniu swojego życia odrzuca schematy narzucane przez społeczeństwo i, przeżywając drugą młodość, wraca do autentyczności adolescencji?

6. To, co młodość oferuje dorosłości, związane jest także z wiedzą i umiejętnościami. Po pierwsze, fundamentalną sprawą jest sama kwestia stosunku do wiedzy. Dorośli są obarczeni doświadczeniem szkolnictwa XX w., w ramach którego triada ZZZ, czyli „zakuć, zdać, zapomnieć”, była przewodnią myślą uczących się. Zmuszanie człowieka do wyuczenia się określonych informacji mogło być w pewnym stopniu uzasadnione w czasach gdy książek było niewiele, a jeśli już były – to niekoniecznie łatwo dostępne i gdy nie można było korzystać z internetowych wyszukiwarek, by szybko znaleźć odpowiedź na wiele pytań. Dzisiaj uczenie pamięciowe ma coraz mniej sensu. Dużo bardziej cenione jest nie tyle posiadanie określonych informacji, ile umiejętność ich szybkiego wyszukania oraz, co ważne, przetworzenia. Bardzo często dorośli są zdumieni, jak wiele dzięki takiej umiejętności można zyskać, i wchodzą niczym zagubieni poszukiwacze do dżungli, w której młodzi zachowują się jak tubylcy.

7. Świat informacji, nierozzerwalnie powiązany z internetem, jest dla młodych naturalną przestrzenią. Jeśli dorośli potrafią zrozumieć jego mechanizmy, zasady i sposób poruszania się w nim także młodych ludzi, zyskują dostęp do niewymiernego bogactwa.

8. W tej cyfrowej dżungli ważny jest nie tylko teren i reguły poruszania się po nim, ale i język, a w tym zakresie młodzi tubylcy są kopalnią wiedzy i pomagają dorosłym zrozumieć świat. Jaki świat? Na pewno współczesny i nie tylko cyfrowy. „Hipster”, „hejt” czy „selfie” to pojęcia, bez których znajomości, ba, dobrej znajomości, nie można interpretować drugiej dekady XXI w. Nierozumienie stojących za nimi zjawisk to nie tylko nierozumienie świata internetu, to nierozumienie świata w ogóle, skoro wszystkie zjawiska oznaczane tymi pojęciami wpływają na świat realny – hipsterzy napędzają biznes, hejt wpływa na wizerunek i powodzenie lub niepowodzenia polityków, selfie jest typową formą budowania wizerunku i kontaktu z innymi.

9. Młodzi ludzie dzięki swojemu emocjonalnemu wdziękowi, kompetencjom cyfrowym i szerokiemu zakresowi współczesnego słownictwa mogą być doskonałymi ekspertami ds. rzeczywistości. Mogą być przyjaciółmi dorosłych, mogą odkrywać nowe i świeże perspektywy postrzegania problemów, mogą wcisnąć magiczne dla starszych od siebie guziki, przenoszące do innego świata, mogą zaskakiwać wiedzą, której istnienia dorośli nawet by nie przeczuwali. Nowe pokolenie może także o wiele więcej – a więc zamiast wyrabiać sobie o nim zdanie na podstawie potocznych opinii, warto oprzeć się na doświadczeniu. A do tego trzeba się otworzyć i zaufać, a także zrezygnować z często protekcjonalnego tonu dorosłości. Wtedy może się okazać, że pod płaszczkiem stereotypów kryje się coś magicznego, najczystsza magia młodości.

*Opracowano na podstawie: Przemysław Staroń: „Eksperti od współczesności, czyli czego uczą nas młodzi”,
Newsweek Psychologia, 4/2017*

Część I

(30/100)

1. Wyjaśnij własnymi słowami znaczenie podkreślonych słów i wyrażeń w kontekście tekstu.

- a) z rozrzewnieniem (akapit 2)
- b) obcować z kimś (akapit 2)
- c) dorośli są zdumieni (akapit 6)
- d) tubylcy (akapit 6)
- e) niewymierne bogactwo (akapit 7) (5)

2. Podaj pięć przykładów praktycznej współpracy międzypokoleniowej, o których jest mowa w artykule. (5)

3. Odwołując się do treści tekstu, wyjaśnij, w jaki sposób zmieniła się kwestia nastawienia do wiedzy na przełomie wieku XX i XXI. Jakie były konsekwencje tych zmian? (5)

4. „[...]**Jak ludzie, którzy z racji wieku naturalnie mniej wiedzą, mogliby być nauczycielami starszych i więcej wiedzących?**” (akapit 1). Wytlumacz tę pozorną sprzeczność w świetle przeczytanego tekstu. (5)

5. „[...] **Wielu dorosłych po przewartościowaniu swojego życia odrzuca schematy narzucane przez społeczeństwo i przeżywając drugą młodość wraca do autentyczności adolescencji**” (akapit 5). Co oznacza ta wypowiedź w kontekście przeczytanego artykułu? Udziel odpowiedzi w kilku zdaniach. (5)

6. Co oznacza w przeczytanym tekście „**sztuka dawania i brania**” i dlaczego, twoim zdaniem, autor nazywa ją „**najpiękniejszą ze sztuk**”? (śródtytuł). (5)

Część II

(30/100)

„**Młodzi ludzie dzięki swojemu emocjonalnemu wdziękowi, kompetencjom cyfrowym i szerokiemu zakresowi współczesnego słownictwa mogą być doskonałymi ekspertami ds. rzeczywistości**” (akapit 9).

Czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem, czy nie? Odpowiedź swoją uzasadnij, używając około 100 słów.

Część III

(40/100)

Napisz wypracowanie na jeden z poniższych tematów, używając około 300 słów:

1. **Co dla ciebie znaczy sukces?**

ALBO

2. **Nie ubiór zdoła człowieka, ale jak cię widzą, tak cię piszą.**

Czy i do jakiego stopnia możemy formułować trafne osądy na temat ludzi na podstawie ubrań, które noszą? Rozważ argumenty za i przeciw oraz podaj własny punkt widzenia.